

พุทธธรรม

กับ

ซอฟต์แวร์พาวเวอร์

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

พุทธธรรมกับซอฟต์แวร์

เรียบเรียงจากคำบรรยาย ในการอบรมพระธรรมวิทยากร
ณ วัดบรมสถล (ดอน) กรุงเทพมหานคร
วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)
(ป.ธ.๙ ศ.,ดร., ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์, อัครมหาบัณฑิต)
กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

พุทธธรรมกับซอฟต์แวร์

พระธรรมวิทยากรไม่ได้มีอำนาจในการปกครองโดยตรง แต่การเผยแผ่ธรรมะต้องมีอำนาจ คำว่า “ธรรมวิทยากร” สื่อถึงอำนาจที่เป็นอำนาจนุ่มนวลหรือที่เรียกว่า ซอฟต์แวร์ (Soft Power) ซึ่งแตกต่างจากอำนาจของเจ้าคณะพระสังฆาธิการที่มีต่อพระสงฆ์ ซึ่งเป็นอำนาจเข้มแข็ง เรียกว่า ฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) อำนาจของหน่วยงานราชการก็ถือเป็นฮาร์ดพาวเวอร์เช่นกัน ซึ่งเป็นอำนาจที่เข้มแข็งและบังคับใช้อย่างชัดเจน

ความแตกต่างระหว่างอำนาจนุ่มนวล (Soft Power) และอำนาจเข้มแข็ง (Hard Power) อยู่ตรงที่ว่าเป็นอำนาจนุ่มนวลหรือซอฟต์แวร์ เป็นอำนาจที่ใช้ในการจูงใจ ส่วนอำนาจเข้มแข็งเป็นอำนาจที่ใช้ในการบังคับให้คนทำตาม เมื่อเราเข้าใจความแตกต่างนี้ เราจะรู้ว่าเรามีอำนาจประเภทใด และจะสามารถใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น

ประเทศไทยใช้ทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดพาวเวอร์ คือไทยใช้ฮาร์ดพาวเวอร์กับบางประเทศ และใช้ซอฟต์แวร์กับบางประเทศ หรือบางครั้งก็ผสมผสานกัน กล่าวคือประเทศไทยจำเป็นต้องรู้จักใช้อำนาจให้เหมาะสมกับสถานการณ์

แม้กระทั่งเด็กเล็กก็มีอำนาจ เด็กทารกยังรู้ว่าการร้องไห้คือพลังของตนเอง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “โรณณพลา ภิกขเว ทารกา” แปลความว่า “ภิกษุทั้งหลายทารกทั้งหลายมีการร้องไห้เป็นกำลัง” เมื่อทารกร้องไห้ พ่อแม่ก็ยอมตามใจ แต่เมื่อโตขึ้นการร้องไห้ก็ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป ดังนั้น เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะปรับตัวและใช้วิธีอื่นแทน ในทำนองเดียวกัน เมื่อเราเป็นลูกวัด เราอาจใช้อำนาจในรูปแบบหนึ่ง แต่เมื่อเราเป็นเจ้าอาวาส อำนาจที่เคยใช้ก็อาจใช้ไม่ได้ เพราะงานและบทบาทหน้าที่ของเราเปลี่ยนไป

คำว่า “พาวเวอร์” (Power) ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง “อำนาจ” ซึ่งเป็นอิทธิพลที่สามารถบังคับให้ผู้อื่นทำตาม ไม่ว่าจะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม หากเป็น ฮาร์ดพาวเวอร์ อำนาจนั้นจะเน้นไปที่การบังคับให้ทำตาม

ในขณะที่ **ซอฟต์แวร์** จะเน้นการจูงใจและทำให้ผู้คนทำตามด้วยความสมัครใจและความเชื่อถือศรัทธา

ดังนั้น **ฮาร์ดแวร์** คืออำนาจที่ใช้การบังคับเพื่อให้เกิดการทำตามโดยไม่มี ความเต็มใจ ส่วน **ซอฟต์แวร์** เป็นอำนาจที่จูงใจให้ผู้อื่นทำตามด้วยความเต็มใจ **อำนาจ** จึงสามารถแบ่งออกเป็นสองรูปแบบหลัก ๆ ได้แก่ **การบังคับ** และ **การจูงใจ**

แนวคิดเรื่อง **ซอฟต์แวร์** เริ่มมีการพูดถึงอย่างกว้างขวางในช่วงสิ้นสุด สงครามเย็นระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย สหรัฐอเมริกาก็กลายเป็นประเทศมหาอำนาจเดียวที่พยายามใช้อิทธิพลเพื่อจัดระเบียบ โลกใหม่

ศาสตราจารย์ **โจเซฟ นาย (Joseph Nye)** ชาวอเมริกัน ได้เสนอแนวคิด เรื่อง **ซอฟต์แวร์** หรือ “**อำนาจนุ่มนวล**” ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดจากการจูงใจและ ทำให้ผู้อื่นเต็มใจทำตามโดยไม่ต้องใช้การบังคับหรือลงโทษ แนวคิดนี้แตกต่าง จาก **ฮาร์ดแวร์** ที่เน้นการใช้อำนาจและการบังคับ แนวคิดซอฟต์แวร์ถูก เสนอขึ้นประมาณ ๒๐ ปีก่อน และได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการศึกษา เกี่ยวกับอำนาจและการเมืองระหว่างประเทศ

หลังจาก **สงครามเวียดนาม** สหรัฐอเมริกาได้พยายามเข้าไปมีบทบาทใน หลายประเทศโดยใช้ **ฮาร์ดแวร์** ซึ่งส่งผลให้เกิดการตอบโต้และต่อต้านอย่าง รุนแรง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการพัฒนาต่าง ๆ กลับไม่ได้รับการตอบ รับในเชิงบวก เนื่องจากสหรัฐใช้วิธีการที่เป็นการแทรกแซงด้วยการบังคับมากกว่า ตัวอย่างเช่น ใน **สงครามเวียดนามและสงครามอินโดจีน** สหรัฐใช้กำลังทางทหาร และทรัพยากรอย่างหนัก แต่กลับไม่ได้รับการยอมรับ เพราะท่าทีของสหรัฐเป็นการ บังคับใช้กำลังและอำนาจ

ในทางตรงกันข้าม **ซอฟต์แวร์** เน้นไปที่การประนีประนอมและแสดง ความอ่อนน้อมถ่อมตน ตัวอย่างที่ชัดเจนเห็นได้จากใน **ประวัติศาสตร์จีน** ขงเบ้ง ผู้ ได้รับฉายาว่า “**ผู้หยั่งรู้ดินฟ้ามหาสมุทร**” แต่เขามีเจ้านายคือ เล่าปี่ ซึ่งเป็น “**ผู้พนม**

มือแก่ชนทุกชั้น” แสดงถึงความอ่อนน้อมและสามารถเข้าถึงทุกชนชั้น นี่เป็นตัวอย่างของการใช้อำนาจนุ่มนวลในการจูงใจผู้คนให้ทำตามอย่างเต็มใจ ดังบทประพันธ์ที่ว่า

“อ่อนหวานมานมิตรล้น เหลือหลาย
หยาบบ่มีเกลอกราย เกลื่อนใกล้
ดูจดวงศศิฉาย ดาวดาษ ประดับนา
สุรียาส่องดาราไร้ เมื่อร้อนแรงแสง”

ซอฟต์แวร์พาเวอร์ เป็นอำนาจที่เกิดจากความสามารถในการจูงใจและทำให้ผู้อื่นเต็มใจทำตามโดยไม่ต้องพึ่งพาการบังคับหรือการลงโทษ ตัวอย่างเช่น ในการเทศน์หรือการสอน หากใช้คำพูดที่อ่อนโยน เช่น “อย่าตีแม่เหล่านะ เพราะจะทำให้สุขภาพเสีย” พร้อมทั้งให้เหตุผลที่ดี การจูงใจในลักษณะนี้มักจะได้ผลมากกว่าการใช้คำขู่ เช่น “อย่าตีแม่เหล่านะ ไม่งั้นมันจะถูกลงโทษ” ซึ่งเป็นการใช้อำนาจแบบ **ฮาร์ดพาเวอร์** ที่เน้นการบังคับเพื่อให้ผู้อื่นทำตาม

ในฐานะ **นักเผยแผ่ศาสนา** และ **ผู้นำทางจิตวิญญาณ** การใช้ **ซอฟต์แวร์พาเวอร์** เพื่อจูงใจและการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงจิตใจของผู้คน การจูงใจด้วยความอ่อนโยนและการมีเหตุผลทำให้ผู้คนเต็มใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน แตกต่างจากการสั่งการหรือบังคับ ซึ่งเป็นลักษณะของ **ฮาร์ดพาเวอร์** ที่มักสร้างผลลัพธ์เพียงชั่วคราว และอาจไม่ได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง

ซอฟต์แวร์พาเวอร์ จึงหมายถึงความสามารถในการใช้อำนาจนุ่มนวลเพื่อจูงใจผู้อื่นให้ทำตาม โดยไม่ต้องใช้การบังคับหรือการลงโทษ เช่นเดียวกับ **ฮาร์ดพาเวอร์** ที่มุ่งเน้นการสั่งการและบังคับให้ทำตามโดยตรง การเลือกใช้อำนาจที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคลจึงมีความสำคัญในการสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

อำนาจสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก คือ **ฮาร์ดพาเวอร์** และ **ซอฟต์แวร์พาเวอร์** ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างง่าย ๆ คือ ในครอบครัว พ่อแม่มีทั้งฮาร์ดพาเวอร์และซอฟต์แวร์พาเวอร์ในการควบคุมและสั่งสอนบุตร หากลูกดื้อและพ่อแม่เลือกใช้ไม่เรียวยวดี นั่นคือการใช้ **ฮาร์ดพาเวอร์** เพื่อบังคับให้ลูกทำตาม แต่หากพ่อ

แม่เลือกใช้วิธีตักเตือนด้วยเหตุผล นั่นคือการใช้ **ซอฟต์แวร์** ซึ่งเน้นการจูงใจและสอนให้ลูกเข้าใจผลของการกระทำด้วยความสมัครใจ

แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการ “**แครอทกับสติ๊ก**” (Carrot and Stick) ในภาษาอังกฤษ โดย “แครอท” หมายถึง **รางวัล** ที่ใช้เพื่อจูงใจให้ทำตาม ส่วน “สติ๊ก” หรือไม้เรียว หมายถึง **การลงโทษ** เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตาม ตัวอย่างเช่น หากต้องการฝึกกระต่าย อาจใช้แครอทเป็นรางวัลล่อให้ทำตาม หรือใช้ไม้เรียวเป็นการลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรม

เช่นเดียวกับการสอนลูกเรียนหนังสือ พ่อแม่อาจใช้รางวัลเพื่อกระตุ้นให้ลูกตั้งใจเรียน หรือใช้การลงโทษเมื่อลูกละเลยการเรียน แต่คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นคือ ลูกอยากเรียนจริง ๆ หรือเพียงเพราะต้องการรางวัลและกลัวการถูกลงโทษ

สำหรับผู้ที่มาร่วมงานอบรม บางคนอาจเข้าร่วมเพราะเหตุผลภายนอก เช่น ต้องการใบรับรอง หรือต้องการหลีกเลี่ยงการถูกตัดสิทธิ์ต่าง ๆ เช่น การถูกตัดรายชื่อจากการเป็นพระธรรมวิทยากร หรือการไม่ได้รับค่าตอบแทน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างของการใช้อำนาจในลักษณะของ **ฮาร์ดแวร์** ซึ่งเป็นการบังคับหรือกดดันเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ตาม หากผู้เข้าร่วมอบรมมาเพราะความรักและศรัทธาในพระศาสนา หรือเพราะต้องการเผยแผ่ธรรมะและทำงานตามอุดมการณ์ของตนเอง นั่นคือการใช้ อำนาจในลักษณะของ **ซอฟต์แวร์** เนื่องจากพวกเขามาด้วยความเต็มใจ เห็นคุณค่าในหลักสูตรที่จัดขึ้น โดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ

ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ **การอบรมนักเทศน์ที่วัดประยูรวงศาวาส** ซึ่งมีการจัดอบรมมาแล้วถึง ๒๙ รุ่น ในปีนี้คาดว่าจะรับได้ ๑๘๐ รูป แต่มีผู้สมัครมากถึง ๒๒๐ รูป จากทั่วประเทศ โดยไม่มีการให้รางวัลหรือการลงโทษใด ๆ ผู้เข้าร่วมมาด้วยความศรัทธาและความปรารถนาที่จะเผยแผ่ธรรมะ รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้จากหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ เช่น **พระรูปหนึ่งมาจากนครศรีธรรมราช** ที่เคยมาอบรมและกลับมาอีกครั้ง เนื่องจากเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอบรมนี้

ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่แตกต่างกันของ **ซอฟต์แวร์** และ **ฮาร์ดแวร์** โดยขึ้นอยู่กับวิธีการใช้และสถานการณ์ ในกรณีของหลักสูตรนี้ **ซอฟต์แวร์** มีบทบาทสำคัญ เพราะไม่มีการบังคับหรือใช้อำนาจที่เข้มงวด ผู้เข้าร่วมมาด้วยความสมัครใจและความตั้งใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า ฮาร์ดแวร์เกี่ยวข้องกับ**การบังคับ** ไม่ว่าจะเป็นการให้รางวัลหรือการลงโทษ ซึ่งทั้งสองอย่างถือเป็นรูปแบบของการใช้อำนาจที่แตกต่างกัน การให้รางวัลผู้ที่สมควรได้รับ หรือการลงโทษผู้ที่กระทำผิดด้วยการใช้ไม้เรียว เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้อำนาจแบบ **ฮาร์ดแวร์** ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่แสดงถึงการผสมผสานนี้ว่า

*ปกครองเห ปกครองหำ ยกย่องคนทีควรยกย่อง เปรียบดั่งการให้รางวัล
นิคคณเห นิคคหำรหำ ช่มคนทีควรช่ม เปรียบดั่งการใช้ไม้เรียว*

ในสังคมไทย มีคำว่า **“พระเดชกับพระคุณ”** ซึ่งสื่อถึงสองลักษณะของอำนาจที่แตกต่างกัน คำว่า **พระเดช** หมายถึงอำนาจที่บังคับให้ผู้อื่นทำตาม เช่น การให้รางวัลหรือการลงโทษ ซึ่งถือเป็น**การใช้อำนาจแบบฮาร์ดแวร์** ส่วน **พระคุณ** หมายถึงการที่ผู้อื่นเต็มใจทำตามด้วยความศรัทธาและเชื่อถือนั่นไม่ใช่เพราะถูกบังคับด้วยรางวัลหรือการลงโทษ อำนาจแบบนี้เป็น **ซอฟต์แวร์** ที่เน้นการจูงใจมากกว่าการบังคับ

องค์ประกอบของอำนาจสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ๆ คือ **องค์ประกอบภายนอก** และ **องค์ประกอบภายใน**

องค์ประกอบภายนอก เป็นการบังคับโดยคนที่มีอำนาจหรือการใช้รางวัลเป็นลักษณะของ **ฮาร์ดแวร์** เพราะเป็นการใช้อำนาจจากภายนอกเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน เป็นความศรัทธาและแรงจูงใจที่เกิดจากความเต็มใจภายในจิตใจของแต่ละคน ถือเป็นลักษณะของ **ซอฟต์แวร์** เพราะไม่ได้เกิดจากการบังคับ แต่เกิดจากความเชื่อมั่นและความสมัครใจ

ในบริบทของวัด เจ้าอาวาสมีทั้ง ฮาร์ดพาวเวอร์ และ ซอฟต์พาวเวอร์

ในฐานะเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะตำบล ซึ่งมีอำนาจในการสั่งการและปกครองสงฆ์ อำนาจนี้ถือเป็น ฮาร์ดพาวเวอร์ เพราะเป็นอำนาจที่มีกฎเกณฑ์และการบังคับใช้

ขณะที่ในฐานะ อุปัชฌาย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและสั่งสอนศิษย์ในทางธรรม อำนาจนี้เป็น ซอฟต์พาวเวอร์ เพราะใช้การจูงใจและชี้แนะด้วยความเมตตา มากกว่าการบังคับ

ตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเกี่ยวกับการใช้อำนาจ ซอฟต์พาวเวอร์ คือกรณีที่เจ้าอาวาส พยายามชักชวนญาติโยมให้ทำบุญหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างโบสถ์ การสร้างวิหาร หรือการบริจาคเพื่อบำเพ็ญกุศล บางครั้ง การกระตุ้นดังกล่าวอาจไม่ได้ผลดีเท่ากับการที่พระนักเทศน์ใช้คำพูดเพื่อจูงใจให้ญาติโยมร่วมมือ หากญาติโยมทำตามด้วยความศรัทธาและความเชื่อในคุณค่าของสิ่งที่ทำ นั่นคือการใช้ อำนาจแบบซอฟต์พาวเวอร์อย่างมีประสิทธิภาพ

เจ้าอาวาสอาจพยายามเทศน์หรือกระตุ้นให้คนมาทำบุญ แต่บางครั้งซอฟต์พาวเวอร์ที่แท้จริงคือการจูงใจด้วยความศรัทธาที่เกิดขึ้นจากใจของญาติโยมเอง การที่พวกเขาเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความรู้สึกที่กำลังทำสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า จะทำให้การตอบสนองเป็นไปอย่างลึกซึ้งและยั่งยืนมากกว่า

หากจะพูดถึง **ซอฟต์แวร์** และ **ฮาร์ดแวร์** ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ เรื่องของ **พระเจ้าอชาตศัตรู** และ **พระพุทธเจ้า** พระเจ้าอชาตศัตรูใช้อำนาจแบบ **ฮาร์ดแวร์** ถึงขั้นฆ่าพระราชบิดาของตนเองเพื่อยึดอำนาจ แต่ในที่สุดพระเจ้าอชาตศัตรูก็กต้องไปเฝ้าพระพุทธเจ้า โดยการนำของหมอชีวก เมื่อถึงสวนอัมวัน พระเจ้าอชาตศัตรูประกาศตนเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าตลอดชีวิต พระพุทธเจ้าไม่มีกองทัพหรือกำลังทหาร แต่มีศรัทธาของประชาชนและต่อพระเจ้าอชาตศัตรู พระพุทธเจ้ามี **ซอฟต์แวร์** ซึ่งเป็นอำนาจที่ยั่งยืนและมีผลต่อจิตใจของคนอย่างยาวนาน

เมื่อเปรียบเทียบกัน อำนาจตามตำแหน่งหรืออำนาจในการปกครอง หากปราศจากธรรมะหรือความดี อำนาจนั้นย่อมล่มสลายในที่สุด แต่พระพุทธเจ้า ผู้มี **ซอฟต์แวร์** ที่เป็นอิทธิพลต่อจิตใจและศรัทธาของผู้คนทั่วโลก ยังคงได้รับการยกย่องและเคารพเสมอ แม้กระทั่งในสหประชาชาติที่ได้กำหนดให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของโลก สิ่งนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า **ฮาร์ดแวร์** นั้นไม่ยั่งยืน แต่ **ซอฟต์แวร์** นั้นยืนยาวและคงทน

นักท่องเที่ยงที่มาเยือนประเทศไทยมักได้รับสิ่งจูงใจต่าง ๆ เช่น รางวัลหรือข้อเสนอพิเศษ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการใช้ **ฮาร์ดแวร์** ในการดึงดูดพวกเขา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ทำให้พวกเขาประทับใจและจดจำได้อย่างแท้จริงคือ **โมตรจิต** และ **น้ำใจของคนไทย** ซึ่งเป็นลักษณะของ **ซอฟต์แวร์** ความอบอุ่นและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทยมักจะสร้างความทรงจำที่ยาวนานกว่าสิ่งล่อใจทางวัตถุ

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในช่วง **ภัยพิบัติสึนามิ** ที่คนไทยออกมาช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเต็มใจและเสียสละ สิ่งนี้ทำให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือรู้สึกประทับใจและจดจำได้มากกว่าการได้รับรางวัลหรือสิ่งล่อใจใด ๆ การช่วยเหลือกันด้วยใจแบบนี้เป็นการใช้อำนาจที่ไม่ต้องบังคับ แต่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกและสร้างความยั่งยืนได้อย่างมากมาย

การเปรียบเทียบนี้สามารถเทียบกับ **ระนาด** ซึ่งมีสองประเภทหลักคือ **ไม้แข็ง** และ **ไม้นวม** ไม้แข็งให้เสียงที่คมชัด แต่บางครั้งอาจทำให้รู้สึกบาดหู ในขณะที่

ไม่นวมให้เสียงที่นุ่มนวลและอ่อนโยน เสียงจากไม้นวมเปรียบเสมือนซอฟต์แวร์ที่อาจฟังแล้วเบากว่า แต่มีความลึกซึ้งและน่าฟังมากกว่า

เอช. จี. เวลส์ (H.G. Wells) นักเขียนระดับโลก ได้เคยกล่าวยกย่องว่า **มหาบุรุษที่เขายกย่องมากที่สุดคือ พระเจ้าอโศกมหาราช** แม้ในประวัติศาสตร์จะมีบุคคลสำคัญหลายคน เช่น **นโปเลียน** และ **ซีซาร์** รวมถึงมหาราชท่านอื่น ๆ แต่เวลส์ไม่ถือว่าพวกเขาเป็นมหาบุรุษที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะพวกเขาใช้อำนาจเพื่อการทำลายล้างและสร้างความรุนแรง ในขณะที่พระเจ้าอโศกมหาราชใช้อำนาจในลักษณะของ **ซอฟต์แวร์** เพื่อสร้างความสงบสุขและการเผยแผ่ธรรมะ ดังคำกล่าวที่ว่า **“อารยธรรมของโลกโดยมากมาจากการใช้ซอฟต์แวร์”**

พระเจ้าอโศกมหาราช ได้รับการจดจำจนถึงปัจจุบัน ไม่ใช่เพราะอำนาจทางการทหารหรือ **ฮาร์ดแวร์** ของพระองค์ แม้ว่าในอดีต พระองค์เคยเป็นผู้พิชิตที่ยิ่งใหญ่ และได้รับขนานนามว่า **“จักรกัปปวัฑฒน”** หรือ **“อโศกผู้ดุร้าย”** แต่หลังจากสงครามที่แคว้นกलिङ्คะ ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนนับแสนคน พระเจ้าอโศกเกิดความสลดใจเมื่อเห็นถึงความสูญเสียอันมหาศาล จากนั้นพระองค์จึงหันมาใช้ **ซอฟต์แวร์** โดยการนับถือพระพุทธศาสนา และเริ่มต้นแนวทางการปกครองที่อ่อนโยนและมุ่งสู่สันติภาพ

พระเจ้าอโศกกลายเป็นที่รู้จักในฐานะ **“ธรรมราชา”** หรือ **“อโศกผู้ทรงธรรม”** พระองค์ทรงเป็น **ธรรมราชา** ผู้ใช้ **หลักธรรมวิชัย** ซึ่งเป็นการใช้อำนาจนุ่มนวลแบบ **ซอฟต์แวร์** ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระองค์ได้ส่งพระธรรมทูตไปยังดินแดนต่าง ๆ ถึง ๙ สาย และยังจัดการ **สังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๓** ทำให้พระพุทธศาสนาแพร่ขยายไปทั่วโลก ขณะที่ศาสนาพราหมณ์ไม่สามารถขยายอิทธิพลออกนอกอินเดียได้เท่ากับพระพุทธศาสนา

ในสมัยนั้น การล่าสัตว์เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายในอินเดีย เช่นเดียวกับที่อื่น ๆ มีการกล่าวถึงการล่าสัตว์ใน **ชาดก** และเรื่องราวอื่น ๆ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึง **ฮาร์ดแวร์** อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับในเรื่อง **ขุนช้างขุนแผน** ของไทย ที่แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจในลักษณะเดียวกัน เช่น การที่พ่อของขุนแผนถูกประหารชีวิต

เพราะปล่อยให้สัตว์ป่าสำหรับพระเจ้าแผ่นดินล่าให้หลบหนีไปจากวงล้อม ทำให้ขุนแผนต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า

ในทางตรงกันข้าม พระเจ้าอโศกทรงใช้วิธีการที่แตกต่าง โดยทรงยุติกีฬาล่าสัตว์ และเปลี่ยนเป็นการเดินทางแสวงบุญแทน พระองค์ทรงจัดขบวนแสวงบุญที่เรียกว่า **ธรรมยาตรา** ออกไปยังสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น สถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และปรีณิพพานของพระพุทธเจ้า พระองค์ยังได้สร้าง **เสาอโศก** ในแต่ละสถานที่ ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ยืนยันว่าพระพุทธเจ้าเป็นบุคคลจริงในประวัติศาสตร์

เสาอโศก ถูกสร้างขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานเพียง ๒๐๐ ปี และมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้า เสาเหล่านี้จารึกคำสอนต่าง ๆ ทำให้เสาอโศกเปรียบเสมือน **แพลตฟอร์มสื่อสารสมัยใหม่** ในยุคนั้น เช่นเดียวกับ **YouTube** หรือ **CNN** ที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ไปยังประชาชน

นอกจากนี้ **หัวเสาของพระเจ้าอโศก** ซึ่งมี **สิงห์สี่ตัว** หันหลังชนกัน และมีธรรมจักรอยู่ตรงกลาง ได้กลายเป็น **สัญลักษณ์สำคัญของอินเดีย** หลังจากอินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ **ตราแผ่นดินของอินเดีย** ในปัจจุบันใช้สัญลักษณ์นี้ เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยใช้ **ครุฑ** เป็นตราแผ่นดิน แสดงให้เห็นถึงความเคารพและความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ที่สืบทอดมายาวนานกว่า ๒,๐๐๐ ปี

อำนาจของพระเจ้าอโศกมหาราชสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑. สงครามวิชัย (Sticks): ชนะด้วยกำลังทหารและการพิชิต โดยในระยะแรก พระเจ้าอโศกทรงใช้กำลังทหารเพื่อขยายอาณาจักรและครอบครองดินแดนต่าง ๆ

๒. อามิสวิชัย (Carrots): ชนะด้วยเศรษฐกิจและการให้รางวัล พระองค์ทรงใช้วิธีการให้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ เช่น รางวัล เพื่อสร้างความร่วมมือและความภักดีจากประชาชน

๓. ธรรมวิชัย (Soft Power): ชนด้วยธรรมะ วัฒนธรรม (Culture) และการทูต (Diplomacy) พระเจ้าอโศกเปลี่ยนแนวทางการปกครองมาใช้อำนาจนุ่มนวล โดยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้พระองค์เป็นอมตะและเป็นต้นแบบของธรรมราชาทั่วโลก

ธรรมวิชัยเป็นการใช้อำนาจแบบ **ซอฟต์พาวเวอร์** ซึ่งทำให้พระเจ้าอโศกทรงได้รับการจดจำในฐานะธรรมราชา พระองค์ใช้ซอฟต์พาวเวอร์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังดินแดนต่าง ๆ เช่น ลังกาและสุวรรณภูมิ นโยบายนี้เน้นการชนะด้วยคุณธรรมและศรัทธา โดยไม่ต้องพึ่งพากำลังทหาร

ตัวอย่างของการใช้อำนาจแบบซอฟต์พาวเวอร์ที่คล้ายคลึงกับพระเจ้าอโศกคือ **เจ้าชายโชโตกุแห่งญี่ปุ่น** ผู้ที่เขียนรัฐธรรมนูญให้ญี่ปุ่น และได้รับการยกย่องว่าเป็น “อโศกของญี่ปุ่น” เพราะทรงใช้ซอฟต์พาวเวอร์ในการปกครองและสร้างสังคมที่มีคุณธรรม เช่นเดียวกับพระเจ้าอโศก พระมหากษัตริย์ไทยที่ได้รับอิทธิพลจากพระเจ้าอโศกคือ **พระมหาธรรมราชาลิไท** แห่งกรุงสุโขทัย พระองค์ทรงปกครองประเทศและส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามแบบอย่างของพระเจ้าอโศก

พระเจ้าอโศกไม่ได้เพียงเผยแผ่พระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังทรงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมอินเดียให้มีคุณธรรมมากขึ้น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการที่พระองค์ทรงยุติการบูชายัญและส่งเสริมให้ประชาชนหันมารับประทานผักเป็นหลัก จนทำให้คนอินเดียจำนวนมากกลายเป็นมังสวิรัต นอกจากนี้ พระองค์ยังเป็นผู้ริเริ่มสร้าง **โรงพยาบาลรักษาสัตว์** และ **สุขศาลา** ซึ่งเป็นต้นแบบของระบบสาธารณสุขในภูมิภาคนี้

แนวคิดเหล่านี้ยังส่งต่อไปยังภูมิภาคอื่น ๆ เช่น พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ แห่งอาณาจักรขอม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดียและสร้าง **โอสถศาลา** ตามเส้นทางแสวงบุญ การสร้างโรงพยาบาลและสุขศาลาเหล่านี้สะท้อนถึงการใช้อำนาจแบบซอฟต์พาวเวอร์ที่มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

การปกครองของพระเจ้าอโศกด้วย **ธรรมวิชัย** เป็นการใช้อำนาจนุ่มนวลที่เน้นคุณธรรมและการพัฒนา ทำให้ประชาชนรักและเคารพพระองค์ ซึ่งมีผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ และกลายเป็นต้นแบบของธรรมราชา นอกจากนี้

พระมหากษัตริย์ไทยยังได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในประเทศไทย โดยประกาศตนเป็น
ธรรมราชาและสร้างพระพุทธรูป ซึ่งยังคงเป็นพระพุทธรูปที่สำคัญจนถึงปัจจุบัน
นอกจากนี้พระองค์ยังได้แต่ง **คัมภีร์ไตรภูมิพระร่วง** ซึ่งเป็นมรดกธรรมที่สำคัญของ
ไทย

หากพูดถึงผู้นำที่ใช้อิทธิพลจาก **ซอฟต์แวร์** หนึ่งในบุคคลที่ได้รับการยก
ย่องอย่างสูงในศตวรรษที่ ๒๐ คือ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**
(**รัชกาลที่ ๕**) แห่งประเทศไทย พระองค์ได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งใน ๑๐๐ บุคคลที่ทรง
อิทธิพลที่สุดโดยนิตยสาร **Time** ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ การใช้อิทธิพลของพระองค์
แตกต่างจากผู้นำอย่าง **เหมาเจ๋อตุง** ประธานาธิบดีของจีน ซึ่งใช้ **ฮาร์ดแวร์**
ในการปฏิวัติและควบคุมประเทศจีน

รัชกาลที่ ๕ ทรงใช้การทูตและ **ซอฟต์แวร์** อย่างชาญฉลาดในการ
ป้องกันไม่ให้ประเทศไทยตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก ในขณะที่เกือบทุก
ประเทศในเอเชียตกอยู่ภายใต้อำนาจของมหาอำนาจอย่างอังกฤษ ฝรั่งเศส
เนเธอร์แลนด์ ไทยกลับสามารถรักษาเอกราชไว้ได้ผ่านการทูตที่เฉียบแหลมของ
พระองค์

ในช่วงเวลานั้น อังกฤษและฝรั่งเศสตกลงจะแบ่งแยกดินแดนไทยโดยใช้แม่น้ำ
เจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งดินแดน ฝั่งหนึ่งจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส อีกฝั่งหนึ่งอยู่
ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ แม้ประเทศไทยจะมีอำนาจทางทหารน้อยกว่ามาก
แต่ **รัชกาลที่ ๕** ทรงใช้ **ซอฟต์แวร์** และการทูตเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติไว้ได้
โดยไม่ต้องพึ่งพากำลังทหาร นี่คือการแสดงให้เห็นถึงพลังของ **ซอฟต์แวร์**
ที่สามารถปกป้องความมั่นคงและความยั่งยืนของชาติได้

ในรัชสมัยของ **รัชกาลที่ ๕** พระองค์ทรงเสด็จประพาสยุโรปและเยือน
ประเทศมหาอำนาจ เช่น รัสเซียและเยอรมนี การต้อนรับของรัสเซียเป็นไปอย่าง
ยิ่งใหญ่ เมื่อมหาอำนาจอย่างอังกฤษและฝรั่งเศสเห็นว่ารัสเซียต้อนรับพระองค์อย่าง
สมเกียรติ พวกเขาก็ไม่ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนด้อยกว่ารัสเซีย จึงต้อนรับพระองค์
อย่างยิ่งใหญ่เช่นกัน กลยุทธ์การทูตนี้ทำให้การเจรจาของไทยเป็นไปด้วยความสงบ
และหลีกเลี่ยงการรุกรานจากมหาอำนาจ

เหตุผลที่รัสเซียต้อนรับรัชกาลที่ ๕ อย่างดีเยี่ยม เนื่องจาก พระเจ้าซาร์นิโคลัสแห่งรัสเซีย เคยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อไทยในสมัยเมื่อครั้งยังเป็นมกุฎราชกุมาร ได้มาเยือนประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ และได้รับการต้อนรับอย่างดีโดยพระเจ้าลูกยาเธอ ซึ่งต่อมาก็คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นในครั้งนั้นทำให้เมื่อพระเจ้าซาร์ขึ้นครองราชย์ ทรงต้อนรับ รัชกาลที่ ๕ อย่างยิ่งใหญ่เช่นกัน

การที่ รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซีย อังกฤษ และฝรั่งเศส แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยสามารถเจรจาและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างสันติ โดยไม่ถูกรุกรานหรือตกเป็นอาณานิคม การทูตที่ชาญฉลาดนี้เป็นผลของการใช้อำนาจแบบ ซอฟต์พาวเวอร์

นอกจากนี้ รัชกาลที่ ๔ ขณะทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ทรงได้ใช้ ซอฟต์พาวเวอร์ ผ่านการส่งพระราชสาส์นเป็นภาษาอังกฤษถึงกษัตริย์และบุคคลสำคัญในยุโรป เช่น ครีนิวิกตอเรีย แห่งอังกฤษ การที่พระองค์สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้โดยตรง แสดงถึงการศึกษาที่สูงและการยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและความเท่าเทียมระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจในยุโรป

การที่ รัชกาลที่ ๔ สามารถติดต่อกับยุโรปโดยใช้ภาษาเดียวกัน ช่วยสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีความศิวิไลซ์และมีความเท่าเทียมกันกับประเทศในยุโรป

ด้วยเหตุนี้ การใช้อิทธิพลแบบ ซอฟต์พาวเวอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ ๔ และ รัชกาลที่ ๕ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาอิสรภาพไว้ได้โดยไม่ต้องตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก

เมื่อครั้งที่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ทรงอยู่ในสมณเพศนานถึง ๒๗ พรรษา ซึ่งในช่วงเวลานั้น พระองค์มีโอกาสดูแลภาษาต่างประเทศอย่างจริงจังโดยตรงจากบาทหลวงชาวต่างประเทศ การที่พระองค์ทรงมีความรู้และเข้าใจภาษาอังกฤษอย่างลึกซึ้งนั้น นับว่าเป็นความสามารถที่

โดดเด่นและหายากในสมัยนั้น เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้าใจภาษาอังกฤษได้ดี จึงทำให้ขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารและความเคลื่อนไหวของโลกภายนอก

อย่างไรก็ตาม **รัชกาลที่ ๔** ทรงสามารถอ่านข่าวต่างประเทศและติดตามสถานการณ์โลกได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้พระองค์มีวิสัยทัศน์กว้างไกลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นี่อาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือ **“International Studies”** ในยุคนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากมากในภูมิภาคนี้

เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ รัชกาลที่ ๔ ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาภาษาอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้เอง พระองค์จึงได้เชิญ **แฮมมแอนนา เลียวโนเวนส์ (Anna Leonowens)** จากสิงคโปร์ให้มาสอนภาษาอังกฤษแก่ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕)** และพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ นอกจากนี้ **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส** ก็ได้ทรงศึกษาและฝึกฝนภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเป็นสามเณร ซึ่งแสดงถึงความสำคัญที่ราชวงศ์ไทยให้การศึกษารัฐบาลต่างประเทศในยุคสมัยนั้น

อำนาจของภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในการเผยแผ่ศาสนา เพราะการที่นักเทศน์สามารถสื่อสารภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ศาสนาได้ ถือเป็น **ซอฟต์แวร์** ที่ทรงพลังและมีอิทธิพลอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น หากนักเทศน์ไปเผยแผ่ศาสนาในยุโรปหรืออเมริกา และสามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้ฟังก็จะมีคามสนใจและยินดีที่จะรับฟังทันที ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและจิตใจ

ตัวอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว ได้เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นเวลา ๒ ปี เพื่อใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาฝรั่งเศสกับพุทธปรัชญา หลังจากนั้น ได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมเพื่อนที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อไปถึงสถานีรถไฟในปารีส จำเป็นต้องต่อรถไฟออกไปนอกเมืองเพื่อเยี่ยมวัดลาว เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีวัดไทยในฝรั่งเศส

เมื่อเดินทางถึงสถานีรถไฟใต้ดินซึ่งมีบรรยากาศคล้ายกับสถานีบางชื่อในกรุงเทพฯ ด้วยความไม่แน่ใจว่าจะต้องขึ้นรถไฟขบวนใดเพื่อเดินทางไปยังนอกเมืองที่ต้องการ จึงตัดสินใจไปสอบถามข้อมูลที่ประชาสัมพันธ์ (Information) แต่พบว่ามีคนเข้าแถวยาวมาก หากต้องต่อแถวอาจพลาดรถไฟและไปไม่ทันตามเวลาที่ตั้งใจไว้ ผู้พูดจึงตัดสินใจแข่งคิว แม้ว่าปกติแล้วชาวฝรั่งเศสจะไม่ยอมให้ใครแข่งคิวก็ตาม แต่ในกรณีนี้ต้องทำเพราะเกรงว่าจะไปไม่ทันเวลา

แม้ว่าจะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แต่กลับเลือกใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสนทนากับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เมื่อเจ้าหน้าที่เห็นว่าพูดภาษาฝรั่งเศสได้ เขาก็รีบออกจากเคาน์เตอร์ทันทีเพื่อช่วยเหลือโดยเฉพาะ เขาทิ้งผู้ที่กำลังต่อแถวอยู่ เพื่อเข้ามาพาไปชี้แนะเส้นทางต่าง ๆ อย่างละเอียด เพราะเขารู้สึกว่าเราเป็นพวกเดียวกันกับเขา เนื่องจากพูดภาษาฝรั่งเศสได้ ขณะที่คนอื่น ๆ ที่ต่อแถวอยู่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

การพูดภาษาฝรั่งเศสสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงเป็น “พวกเดียวกัน” ซึ่งในภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “ฟรังโกโฟน” (Francophone) คำนี้หมายถึงความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสด้วยกัน ไม่ว่าคุณจะอยู่ที่ใดในโลก เช่น ที่คิวเบกในแคนาดา หรือที่ใด ๆ หากคุณสามารถสื่อสารภาษาฝรั่งเศสได้ ชาวฝรั่งเศสมักจะรู้สึกเป็นมิตรและให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นเสมอ เนื่องจากชาวฝรั่งเศสมีความเป็นชาตินิยมในเรื่องภาษา หากใครสามารถพูดภาษาฝรั่งเศสได้ พวกเขาจะรู้สึกพิเศษและพร้อมจะดูแลเป็นอย่างดี

เหตุการณ์นี้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนจากประสบการณ์ ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ในปารีสกระโดดออกจากเคาน์เตอร์มาช่วยทันที ทำให้คนอื่น ๆ ที่ต่อแถวรอถึงกับตกใจและสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงการใช้อิทธิพลแบบ **ซอฟต์แวร์พาวเวอร์** ที่เชื่อมโยงผู้คนผ่านการสื่อสารด้วยภาษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นพลังที่ทรงอิทธิพลในการสร้างความสัมพันธ์

การใช้ **ภาษาท้องถิ่น** มีบทบาทสำคัญในเชิง **ซอฟต์แวร์พาวเวอร์** อย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีของ **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** ซึ่งสามารถเปิด

สาขาในหลายประเทศทั่วโลก เช่น **ฮังการี ใต้หวัน สิงคโปร์** และ **ศรีลังกา** แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาในประเทศเหล่านี้จะสูงกว่าประเทศไทยก็ตาม

ยกตัวอย่างเช่นการเปิดสาขาของมหาวิทยาลัยที่ **ฮังการี** ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะต้องผ่านการประเมินมาตรฐานของ **สหภาพยุโรป (EU)** ซึ่งมีข้อกำหนดที่เข้มงวด แต่เมื่อมหาจุฬาฯ สามารถเปิดสาขาได้ที่นั่น ก็เป็นประตูสำคัญที่เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยสามารถขยายสาขาไปยังประเทศอื่น ๆ ในยุโรปได้ง่ายขึ้น เนื่องจากผ่านการประเมินมาตรฐานระดับสูงของสหภาพยุโรปแล้ว

สำหรับกรณีของ **ใต้หวัน** แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาที่นั่นจะสูงมาก แต่มหาจุฬาฯ ก็สามารถเปิดสาขาได้ โดยปริญญาที่มอบให้เป็นปริญญาคู่ระหว่างมหาจุฬาฯ กับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของใต้หวัน ซึ่งสะท้อนถึงการยอมรับอย่างสูงของทั้งสองสถาบัน

ในทุกปีที่มี **พิธีประสาทปริญญา** ทางมหาวิทยาลัยสงฆ์ใต้หวันมักจะนิมนต์ไปร่วมพิธีและกล่าว **สัมโมทนียกถาเป็นภาษาอังกฤษ** แม้ว่าจะมีการแปลเป็นภาษาจีนในภายหลัง การใช้ภาษาอังกฤษในการกล่าวปาฐกถาไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงเพื่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานเท่านั้น แต่ยังใช้เพื่อการถ่ายทอดสดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น **เคเบิลทีวี** หรือ **YouTube** ซึ่งช่วยให้ประชาชนในใต้หวันและประเทศอื่น ๆ รู้จักมหาจุฬาฯ มากขึ้น

ทั้งนี้ ใต้หวันได้ระบุเหตุผลที่ไม่ควรใช้ภาษาไทยในการกล่าวปาฐกถา เพราะภาษาไทยในมุมมองของพวกเขาถูกมองว่าเป็นภาษาของแรงงานต่างด้าวที่มาทำงานในใต้หวัน ซึ่งบางครั้งแรงงานกลุ่มนี้ถูกมองว่าเป็นแค่กรรมกร ทำให้คนใต้หวันไม่ให้ความสนใจคนไทยเท่าที่ควร แต่เมื่อใช้ **ภาษาอังกฤษ** สื่อสาร คนใต้หวันจะมีทัศนคติที่ต่างออกไป พวกเขาจะให้ความเคารพและยอมรับเรามากขึ้น

ดังนั้น การใช้ **ภาษาอังกฤษ** จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริม **ซอฟต์แวร์** ของมหาจุฬาฯ ซึ่งส่งผลให้มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับในระดับสากล และสามารถขยายสาขาไปยังหลายประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ยังช่วยดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้มาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ **การประชุมวิสาขบูชาโลก** ซึ่งจัดขึ้นในประเทศไทยมานานถึง ๒๐ ปี ได้รับการ

สนับสนุนและความร่วมมือจากนานาชาติอย่างกว้างขวาง ถือเป็นผลสำเร็จจากการใช้ซอฟต์แวร์ในการสื่อสารและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

ท่านเจ้าคุณพระพรหมโมลี ได้กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลยที่จะทำให้ผู้คนมาร่วมงานวิสาขะโลกซ้ำ ๆ กันหลายครั้งเช่นนี้ คำถามคือ ทำไมพวกเขาถึงยังคงกลับมาเรื่อย ๆ คำตอบก็คือ **ซอฟต์แวร์** ซึ่งเกิดจากการที่ประธานสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างดี การสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาอย่างจริงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้คนรู้สึกเชื่อมโยงและเต็มใจเข้าร่วมงาน

ซอฟต์แวร์ หรืออำนาจนุ่มนวล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และอุดมการณ์ต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งการทูต ความศรัทธาในศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมือง สิ่งสำคัญของซอฟต์แวร์คือการจูงใจ ไม่ใช่การบังคับ ซึ่งทำให้ผู้คนเคารพและยอมรับด้วยความสมัครใจ

หากนำซอฟต์แวร์มาเปรียบเทียบระหว่างจีนและอเมริกา จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศใช้ซอฟต์แวร์ในการสร้างอิทธิพลที่แตกต่างกันไป **อเมริกา** มักจะลงทุนช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ผ่านโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น USAID แต่ยังคงมีกลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านในบางประเด็น ในขณะที่ **จีน** ใช้ซอฟต์แวร์ผ่านทางวัฒนธรรม เช่น ภาพยนตร์ ซีรีส์ และการสอนภาษาจีน ซึ่งช่วยสร้างความนิยมอย่างกว้างขวาง

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ **ซอฟต์แวร์ของจีน** ที่มุ่งเน้นไปที่ **ข้อมูลและวัฒนธรรม** เช่น การเปิดช่องโทรทัศน์ **CCTV** ซึ่งเผยแพร่ข่าวสารและวัฒนธรรมจีนไปทั่วโลก ภาพยนตร์จากฮ่องกง ไต้หวัน และจีนแผ่นดินใหญ่ได้รับความนิยมอย่างมาก นอกจากนี้ การสอนภาษาจีนในหลายประเทศยังช่วยเสริมสร้างความใกล้ชิดและความเข้าใจในวัฒนธรรมจีนมากขึ้น

หากเราพิจารณาจำนวนคนจีนที่อาศัยอยู่นอกประเทศจีน จะพบว่าอันดับหนึ่งคือในไต้หวัน และอันดับสองคือในประเทศไทย ซึ่งคนจีนเหล่านี้เข้าวัดทำบุญตามวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางภาษา ข้อมูลข่าวสาร ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม นี่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างจีนกับไทยมากกว่าประเทศตะวันตก เช่น ยุโรปหรืออเมริกา

อเมริกา เองก็มีซอฟต์แวร์ผ่าน **Hollywood** ซึ่งมีอิทธิพลทางวัฒนธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ทั่วโลก นอกจากนี้ **สถาบันการศึกษา** ชั้นนำของอเมริกา เช่น Harvard, Yale, และ Princeton ก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างอิทธิพลทางซอฟต์แวร์ ผู้คนจากทั่วโลกที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเหล่านี้ มักจะมีบทบาทสำคัญในแวดวงทางการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ

ใน **ไต้หวัน** ซึ่งมีมาตรฐานการศึกษาสูง พวกเขาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดสดพีธีและการประชุมระดับชาติและนานาชาติ เพราะสามารถเข้าถึงผู้ชมได้มากขึ้น นี่เป็นตัวอย่างของการใช้ซอฟต์แวร์เพื่อสร้างอิทธิพลในระดับสากล

ในด้านการศึกษาศาสนา ซอฟต์แวร์ก็เป็นเครื่องมือที่มีพลังอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ใน **พม่า** และ **ศรีลังกา** หลายสถาบันสงฆ์ได้รับอิทธิพลจาก **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** ของไทย พระสงฆ์หลายรูปที่จบการศึกษาจากมหาจุฬาฯ มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

อีกตัวอย่างหนึ่งของการใช้ซอฟต์แวร์ในบริบททางศาสนา คือ **การประชุมวิสาขบูชาโลก** ที่จัดขึ้นในประเทศไทยหลายครั้ง การประชุมนี้สามารถดึงดูดผู้นำทางศาสนาจากทั่วโลกมาร่วมงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรม

โดยสรุปแล้ว ทั้ง **อังกฤษ อเมริกา และจีน** ต่างก็ใช้ซอฟต์แวร์ผ่านการศึกษาเพื่อสร้างอิทธิพลในระดับโลก เช่น การส่งนักเรียนไปเรียนภาษาจีนที่จีน ไต้หวัน หรือ ฮ็องกง ในขณะที่มหาวิทยาลัยชั้นนำของอังกฤษ เช่น **Oxford** และ **Cambridge** ก็เปิดรับนักศึกษาจากทั่วโลกเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และการศึกษา ซึ่งการศึกษานี้ถือเป็นซอฟต์แวร์ที่สำคัญ เพราะดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาสัมผัสวัฒนธรรมและแนวคิดของประเทศนั้นๆ

นอกจากการศึกษาแล้ว **วัฒนธรรม** ก็เป็นหนึ่งในเครื่องมือซอฟต์แวร์ที่หลายประเทศใช้ เช่น **อุตสาหกรรมภาพยนตร์บอลลีวูด** ของอินเดีย หรือ **K-pop** ของเกาหลีใต้ที่มีอิทธิพลอย่างมากในหมู่วัยรุ่นทั่วโลก ในบริบทของไทย **ซอฟต์แวร์**

เวอร์ มักจะมาในรูปแบบของอาหารและวัฒนธรรม เช่น ข้าวเหนียวมะม่วง ซึ่งกลายเป็นที่นิยมทั่วโลก และการโปรโมต Street Food ของไทยก็เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ซอฟต์แวร์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

สื่อมวลชน ก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้ซอฟต์แวร์ เช่น ช่องข่าว CCTV ของจีนที่เผยแพร่ข้อมูลไปทั่วโลก หรือ CNN และ BBC ที่มีอิทธิพลระดับโลก ในขณะที่ประเทศไทยยังขาดช่องข่าวระดับโลกที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลไปยังต่างประเทศอย่างครอบคลุม นอกจากนี้บางศาสนายังใช้ซอฟต์แวร์ในการขยายอิทธิพลผ่านการลงทุนในสื่อออนไลน์ เช่น ทีวี และ YouTube เพื่อเผยแพร่ความเชื่อและอุดมการณ์

การใช้ซอฟต์แวร์ผ่านสื่อจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ เช่นเดียวกับ อินฟลูเอนเซอร์ หรือผู้มีอิทธิพลบนโซเชียลมีเดียที่สร้างเนื้อหาทุกวันเพื่อดึงดูดผู้ติดตามและสร้างอิทธิพลในสังคม หากนักเผยแพร่ศาสนาใช้สื่อในการเผยแพร่คำสอนและสร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ จะสามารถสร้างอิทธิพลในเชิงบวกและช่วยเผยแพร่ศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซอฟต์แวร์ หรืออำนาจมนุษย์ ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่ในแวดวงวัฒนธรรมหรือศาสนาเท่านั้น แต่ยังถูกนำมาใช้ในทางการเมืองอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่อุดมการณ์ประชาธิปไตยในโลกเสรี ซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกถกเถียงกันอย่างมากในช่วงสงครามเย็น และแม้ในปัจจุบันนี้ การเลือกว่าจะสนับสนุนค่ายเผด็จการหรือค่ายประชาธิปไตยยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญอยู่

หนึ่งในตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้ซอฟต์แวร์ในทางการเมืองคือ ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ทั้งสองประเทศเคยเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียตและมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน แต่กลับเกิดความขัดแย้งทางการเมืองและการทหาร ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง เมื่อ ยูเครน ต้องการเข้าร่วมกับ นาโต้ (NATO) และขยายความสัมพันธ์ทางการเมืองกับยุโรป รัสเซีย ไม่สามารถยอมรับได้ เพราะเป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน สิ่งนี้นำไปสู่ความขัดแย้งและสงครามในที่สุด

การพูดในสถานการณ์เช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับรัฐบาล แต่ยังส่งผลกระทบต่อถึงสังคมและศาสนาด้วย เช่น การเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีพระธรรมทูตมากกว่า ๖๐๐ รูป และมีวัดไทยหลายร้อยวัด ทว่าปัญหาที่พบคือ พระธรรมทูตหลายรูปไม่ได้ใช้ภาษาท้องถิ่นในการเผยแพร่ศาสนา แม้ว่าจะอาศัยอยู่ในสังคมอเมริกัน แต่หลายท่านยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว

พระธรรมทูตบางรูป อาจเรียนรู้ภาษาของชุมชนลาว เช่น ภาษาลาวที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่นที่พวกเขาอยู่ หรือการใช้ชีวิตที่มีส่วนผสมกับวัฒนธรรมลาว เช่น การฉันทน์ส้มตำหรือการใช้ชีวิตในวัดลาว แต่ยังคงขาดความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาหลักในสหรัฐอเมริกา ทำให้การเข้าถึงและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นมีข้อจำกัด และขาดโอกาสในการเผยแพร่ศาสนากับผู้คนในวงกว้าง

การที่บุคคลจะได้รับความนับถือในต่างประเทศ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสื่อสารและการเข้าใจภาษาท้องถิ่น ซึ่ง **รัชกาลที่ ๔** และ **รัชกาลที่ ๕** ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการใช้ภาษาในการเชื่อมโยงกับชาวต่างชาติ ทรงใช้ภาษาอังกฤษในการสร้างความเชื่อมโยงและยอมรับจากชาวตะวันตก ดังนั้น หากเราต้องการให้ได้รับความเคารพและยอมรับจากต่างชาติ การรู้ภาษาและวัฒนธรรมของผู้ที่เราจะสื่อสารด้วยเป็นสิ่งสำคัญมาก การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้การเจรจาประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ดังคำประพันธ์ที่ว่า

“นานาประเทศล้วน นับถือ คนที่รู้หนังสือ แต่งได้”

ในด้านการทูต **ข้าราชการไทย** เมื่อไปดูงานหรือปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ แม้ว่าการพูดภาษาไทยจะไม่ใช่ปัญหาในบางกรณี แต่การรู้ภาษาอังกฤษบ้างจะช่วยให้การเจรจาและการสื่อสารกับคนต่างชาติเป็นไปอย่างราบรื่นและไม่เสียเปรียบในเวทีการทูต การสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากนานาชาติ

เมื่อพูดถึง อำนาจในพุทธศาสนา การใช้อำนาจ ซอฟต์พาวเวอร์ (อำนาจนุ่มนวล) และ ฮาร์ดพาวเวอร์ (อำนาจแข็ง) ควรถูกผสมผสานกันในการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการฝึกสอนผู้คน ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ พระพุทธเจ้า ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็น “ปुरुสัทมมสารถิ” หรือ “สารถิผู้ฝึกบุรุษที่ฝึกได้” ซึ่งหมายถึงผู้ที่สามารถฝึกคนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้อำนาจที่ผสมผสานทั้งความนุ่มนวลและความเข้มแข็งตามสถานการณ์

เกสียุทธ กล่าวถึงนายเกสียุทธ สารถิฝึกม้าที่เข้าไปสนทนากับพระพุทธเจ้า เกสียุทธต้องการทราบว่า การฝึกคนของพระพุทธเจ้านั้นต่างจากการฝึกม้าอย่างไร พระพุทธเจ้าทรงถามเกสียุทธถึงวิธีการฝึกม้า ซึ่งเกสียุทธได้อธิบายว่า เขามีวิธีการฝึกม้าอยู่สามแบบ ดังนี้

๑. นุ่มนวล (สันหะ) – ฝึกม้าโดยใช้วิธีที่นุ่มนวลหรือ ซอฟต์พาวเวอร์ เพื่อจูงใจให้ม้าทำตาม

๒. รุนแรง (ผรุสะ) – ฝึกม้าโดยใช้วิธีที่รุนแรงหรือ ฮาร์ดพาวเวอร์ เพื่อบังคับให้ม้าเชื่อฟัง

๓. ผสมผสาน (สันหผรุสะ) – ฝึกม้าโดยใช้ทั้งความนุ่มนวลและความรุนแรง ผสมผสานกันตามความเหมาะสม ซึ่งวิธีนี้เป็นการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม เรียกว่า **สมาร์ตพาวเวอร์ (Smart Power)**

เกสียุทธได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ม้าบางตัวสามารถตอบสนองต่อวิธีนุ่มนวลได้อย่างดี ในขณะที่ม้าพยศจำเป็นต้องใช้วิธีที่รุนแรงเพื่อให้มันทำตาม แต่สำหรับม้าบางตัวเดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย ผู้ฝึกม้าต้องรู้จักเลือกใช้วิธีผสมผสานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของม้าแต่ละตัว

พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า ถ้าวิธีเหล่านี้ใช้ฝึกม้าบางตัวไม่ได้ผลจะทำอย่างไร เกสียุทธตอบว่า ถ้าไม่ได้ผลก็ต้องฆ่าทิ้ง ไม่ปล่อยไว้มันเสียชื่อเสียงฝึกม้า เขาถามพระพุทธเจ้าบ้างว่า พระองค์ใช้วิธีอะไรฝึกคน

พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า พระองค์ทรงใช้วิธีฝึกคนอยู่สามประการเหมือนกัน กล่าวคือ

๑. นุ่มนวล (สัทนะ) – คนที่มีกิเลสน้อยปัญญามาก ทรงใช้วิธีฝึกแบบนุ่มนวล คือเน้นสอนเรื่องคุณหรืออานิสงส์ของการทำดี เทียบได้กับ **ซอฟต์แวร์** เพื่อจูงใจให้คนทำตาม

๒. รุนแรง (พรุสะ) – ทรงฝึกคนที่มีกิเลสหนาปัญญาน้อยโดยใช้วิธีที่รุนแรง คือว่ากล่าวตักเตือนด้วยการชี้โทษของการทำบาป บางครั้งต้องตำหนิกัน เทียบได้กับ **ฮาร์ดแวร์** เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตาม

๓. ผสมผสาน (สัทพรุสะ) – ฝึกคนบางคนโดยใช้วิธีผสมผสานทั้งนุ่มนวล และรุนแรงตามสถานการณ์ ซึ่งวิธีนี้เทียบได้กับการใช้อำนาจที่เหมาะสม เรียกว่า **สมาร์ตพาวเวอร์ (Smart Power)**

เกสียถามต่อไปว่า ถ้าใช้วิธีทั้งสามแล้วไม่ได้ผล พระองค์จะทำอย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า เราก็ฆ่าทิ้ง เกสียย้อนถามว่า พระฆ่าคนได้หรือ

พระพุทธเจ้าทรงอธิบายว่า ในภาษาของพระอริยะ คำว่า “ฆ่าทิ้ง” หมายถึง **ยุติการสอนบุคคลนั้น** ดังที่ทรงหยุดสอน **พระเทวทัต** ผู้ที่พระพุทธเจ้าเลิกสอนถือว่าอาการหนักมาก เขาไม่มีโอกาสได้มรรคผลนิพพาน สถานศึกษาสมัยนี้ก็ใช้วิธีเลิกสอนนักเรียนบางคนด้วยการไล่ออกจากสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ผู้เป็นพระธรรมวิทยากรหรือผู้สอนธรรมต้องไม่ยึดติดกับการใช้ **ซอฟต์แวร์** หรือ **ฮาร์ดแวร์** เพียงอย่างเดียว บางครั้งต้องเลือกใช้อำนาจที่เหมาะสมในการสอนคน ที่เรียกว่า **สมาร์ตพาวเวอร์** ซึ่งเป็นการใช้วิธีผสมผสานที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลอันจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ

“ผู้เป็นพระธรรมวิทยากรหรือผู้สอนธรรม
ต้องไม่ยึดติดกับการใช้ซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์เพียงอย่างเดียว
บางครั้งต้องเลือกใช้อำนาจที่เหมาะสมในการสอนคน”

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

พุทธธรรมกับซอฟต์แวร์

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

บรรณาธิการ: พระพรหมบัณฑิต

ออกแบบปกและภาพประกอบ: เจ้าหน้าที่ศูนย์พระปริยัตินิตเทศก์แห่งคณะสงฆ์

ตรวจทาน: เจ้าหน้าที่ศูนย์พระปริยัตินิตเทศก์แห่งคณะสงฆ์

จัดทำโดย

ศูนย์พระปริยัตินิตเทศก์แห่งคณะสงฆ์

วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

๒๔ ถ.ประชาธิปไตย แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

โทร. ๐-๒๔๖๕-๕๕๙๒, ๐๘๐-๖๖๒-๒๒๒๔

www.watprayoon.com

www.pariyattinithed.net

